

SLOBODAN SOFTVER OTVORENOG IZVORNOG KÔDA U INFORMATIČKOJ UČIONICI OSNOVNE ŠKOLE

Tanja Oreški

Osnovna škola Orehovica

tanjaoreski@gmail.com

Predrag Oreški

Sveučilište u Zagrebu - Učiteljski fakultet

predrag.oreski@ufzg.hr

Sažetak

U ovom se radu prikazuje kako se slobodan softver otvorenog izvornog kôda (FOSS) koristi u informatičkoj učionici osnovne škole u okviru nastavnog procesa. Ističe se prednost slobodnog dijeljenja takvog softvera učenicima za rad i korištenje kod kuće.

1. Uvod

U informatičkoj učionici osnovne škole Orehovica nalaze se računala nabavljena 2004. godine, relativno skromnih hardverskih mogućnosti, ali ipak dovoljnih za izvođenje nastave. Za potrebe nastave inicijalno je instaliran operacijski sustav Microsoft Windows XP te paket uredskih alata Microsoft Office 2003. Zbog podložnosti napadima zlonamjernog softvera na računalima je instalirana besplatna antivirusna zaštita AVG.

Često se dešavalo da učenici, zbog želje da kod kuće imaju istu programsku opremu kakvu koriste i u školi, mole učiteljicu da im napravi kopiju tog softvera kako bi ga koristili i kod kuće. Kako to nije moguće, na računala je paralelno uz operacijski sustav Microsoft Windows XP instaliran u dual boot instalaciji i operacijski sustav GNU/Linux - distribucija Ubuntu zajedno s pratećim paketom uredskih aplikacija OpenOffice.org. Učenici su tako kroz praktični rad upoznali i naučili raditi u dva različita operacijska sustava i s dva različita paketa uredskih programa. Budući da se ovaj zadnje spomenuti operacijski sustav slobodno smije kopirati i dijeliti, učenicima je podijeljeno nekoliko desetaka instalacijskih medija s operacijskim sustavom GNU/Linux - distribucija Ubuntu 9.10 Desktop.

2. Slobodan softver otvorenog izvornog koda umjesto komercijalnog vlasničkog softvera

Vlada Republike Hrvatske u svojim *Odrednicama razvitka i uporabe računalnih programa s otvorenim kodom u tijelima državne uprave* od srpnja 2006. godine kaže:

"9. Vlada Republike Hrvatske će poticati ugradnju znanja s područja programskih rješenja

temeljenih na otvorenom izvornom kodu u odgojno-obrazovne sadržaje. Pri tome će se ravnopravno predstavljati sadržaji o otvorenim i vlasničkim programskim rješenjima kako bi se mlade generacije pripremile za samostalno odlučivanje o izboru i opravdanosti odabranog programskog rješenja za pojedinačne informacijske i poslovne potrebe."

Iako se tim dokumentom potiče korištenje FOSS-a, udžbenici informatike svih izdavačkih kuća još su uvijek orijentirani isključivo na proizvode jednog komercijalnog proizvođača vlasničkog softvera. Postoji tek nekoliko entuzijasta koji koriste FOSS u osnovnoj školi.

Na računalima u OŠ Orehovica danas je uz postojeći Microsoft Windows XP operacijski sustav instaliran i operacijski sustav GNU/Linux - distribucija Ubuntu Karmic Koala 9.10 Desktop. Uz taj operacijski sustav standardno dolazi paket uredskih programa OpenOffice.org kao i niz drugih besplatnih programa koji se mogu koristiti u nastavi kao zamjena za komercijalni vlasnički softver.

Prije same instalacije novog operacijskog sustava napravljena je anketa o FOSS-u među učenicima koji polaze izbornu nastavu informatike. Očekivano, anketa je pokazala da je vrlo mali broj učenika uopće upoznat s konceptom FOSS-a. Bilo je potrebno taj pojam približiti učenicima, a istovremeno iskoristiti priliku i govoriti o autorskim pravima i njihovom poštivanju, budući da je, kako je anketa pokazala, razmjenjivanje vlasničkog komercijalnog softvera gotovo uobičajeno među učenicima i oni nisu do kraja svjesni posljedica takvih aktivnosti.

Učenici su na nastavi paralelno učili raditi s oba sustava: najprije na jednom, a nakon što je propisano gradivo usvojeno, iste su se radnje napravile i na drugom sustavu.

Nakon što su učenici upoznali i novi operacijski sustav i novi paket uredskih alata, kada su mogli birati između dva sustava, bilo im je gotovo potpuno svejedno u kojem će raditi. Neki su odabirali operacijski sustav Microsoft Windows, dok su drugi radije koristiti operacijski sustav GNU/Linux Ubuntu.

Druga anketa o FOSS-u, koja je napravljena na kraju školske godine (nakon što su učenici naučili koristiti i operacijski sustav GNU/Linux Ubuntu) ukazala je na moguće razloge odabira pojedinih operacijskih sustava kod učenika.

3. Zaključak

Zbog svoje izuzetne jednostavnosti i pouzdanosti, operacijski sustav GNU/Linux - distribucija Ubuntu - pokazao se kao vrlo dobra alternativa operacijskom sustavu Microsoft Windows za potrebe nastave u osnovnoj školi. U namjeri da se djecu uči da poštuju autorska prava i koriste isključivo legalni softver, treba im ponuditi i FOSS kao alternativu.

Na kraju, postoji li bolje mjesto od škole na kojem djeca mogu naučiti koristiti FOSS?